

Тақриз

ба автореферати кори дисертационии Чумъабой Зарифӣ
«Биоморфология ва таркиби сенопопулятсияи *Inula macrorhiza* Kar. Et Kir. дар шароити гуногуни экологии
Тоҷикистони Ҷанубӣ», барои дарёғти дараҷаи илмии номзади
илмҳои биология аз рӯи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника

Чоқалаи калонбарт (*Inula macrorhiza*) дар набототи Тоҷикистони Ҷанубӣ ҳамчун растани ҷамоасоз, шифобаҳш ва ҳӯроки чорво аҳаммияти калони илми ва амалӣ дорад. Бинобар он, омӯхтани биология ва механизми мутобиқшавии он дар шароити гуногуни экологии минтақа хеле муҳим мебошад.

Чумъабой Зарифӣ онтогенез ва таркиби онтогенетикии сенопопулятсияи *Inula macrorhiza*-ро дар шароити гуногуни экологии Тоҷикистони Ҷанубӣ омӯхта, ҳолати кунунии сенопопулятсияҳоро арзёбӣ мекунад. Ӯ давраи сабзиши рӯизамиинии ҷоқаларо омӯхта маълум кард, ки вай хеле кутоҳ буда, ҳамагӣ дар 3 моҳи баҳору аввали тобистон мушоҳида карда мешавад. Инчунин, мутобиқати оптимуми экологии популятсияҳоро дар шароити гуногуни қаторкӯҳҳои Ваҳш, Ғозималик, Ҳисор ва Сарсаряк муайян намуд. Дар охир, унвонҷӯ ҳосилнокии 23 фитосенозро дар мавзеъҳои гуногун омӯхта, нишон медиҳад, ки ҳиссаи вазни хушки алафи ҷоқала, ҳамчун растани асосӣ (доминант) дар таркиби ҳосили умумӣ 25-60%-ро ташкил медиҳад.

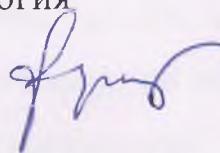
Муаллиф ҳусусиятҳои биологӣ (тобоварӣ ба шароити табиӣ, хушки ва ҳарорати ҳаво), онтогенез, пахншавӣ ва ҳосилнокии ҷоқаларо бо усулҳои навини замонавӣ омӯхта, ҳамчун растани шифобаҳш ҳӯроки чорво ва пешгирикунандай эрозияи хок дар минтақа муайян мекунад. Ӯ исбот намудааст, ки ҷоқала дар шароити континенталии Тоҷикистони Ҷанубӣ маҳсулнокии хуб дорад ва истифодаи он самаранок мебошад.

Дар автореферат ҳангоми навиштани номӣ лотинии растаниҳо камбудихо ба назар мерасад: Дар саҳ.21, ч. 2 *Artemisia campylorrhynchus* нодуруст оварда шудааст. Ин намуд дар флораи Тоҷикистони Ҷанубӣ ва ҷумҳурӣ нест.

Камбудии зикршуда ислоҳшаванда буда, ба аҳаммияти илмию амалии кори дисертационии иҷрошуда таъсир намерасонад.

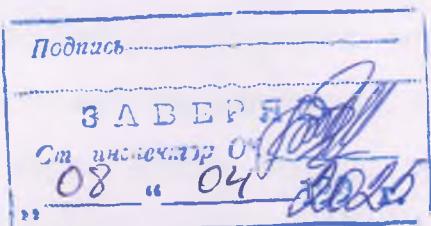
Умуман, диссертатсияи Ҷумъабой Зарифӣ дар мавзуи «Биоморфология ва таркиби сенопопулятсияи *Inula macrophylla* KAR. et KIR. дар шароити гуногуни экологии Тоҷикистони Ҷанубӣ» ба талаботи бандҳои 31, 33, 34, 35 тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (карори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267) омода шудааст, комилан ҷавобгӯ буда, автореферат ба муҳтавои диссертатсия мувофиқат меқунад ва муаллифи он барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои биология аз рӯйи ихтисоси 03.02.01 - Ботаника сазовор мебошад.

Мудири озмоишгоҳи экология ва захираи
растаниҳои Институти ботаника, физиология
ва генетикаи растани АМИТ, номзади
ilmҳои биология (03.02.01 - ботаника)

Мадаминов А.А.

Нозари калони шуъбаи кадрҳои Институти
ботаника, физиология ва генетикаи
растани АМИТ

Умарова Н.С.